

TAMAMI
VIDEO ÇÖZÜMLÜ

BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE HAZIRLANMIŞTIR

Coğrafya

Son Bakış

TYT

BİLGİ

ANLAMA

UYGULAMA

ANALİZ

60 TEST

10 DAKİKA
KONU
10 DAKİKA
SORU

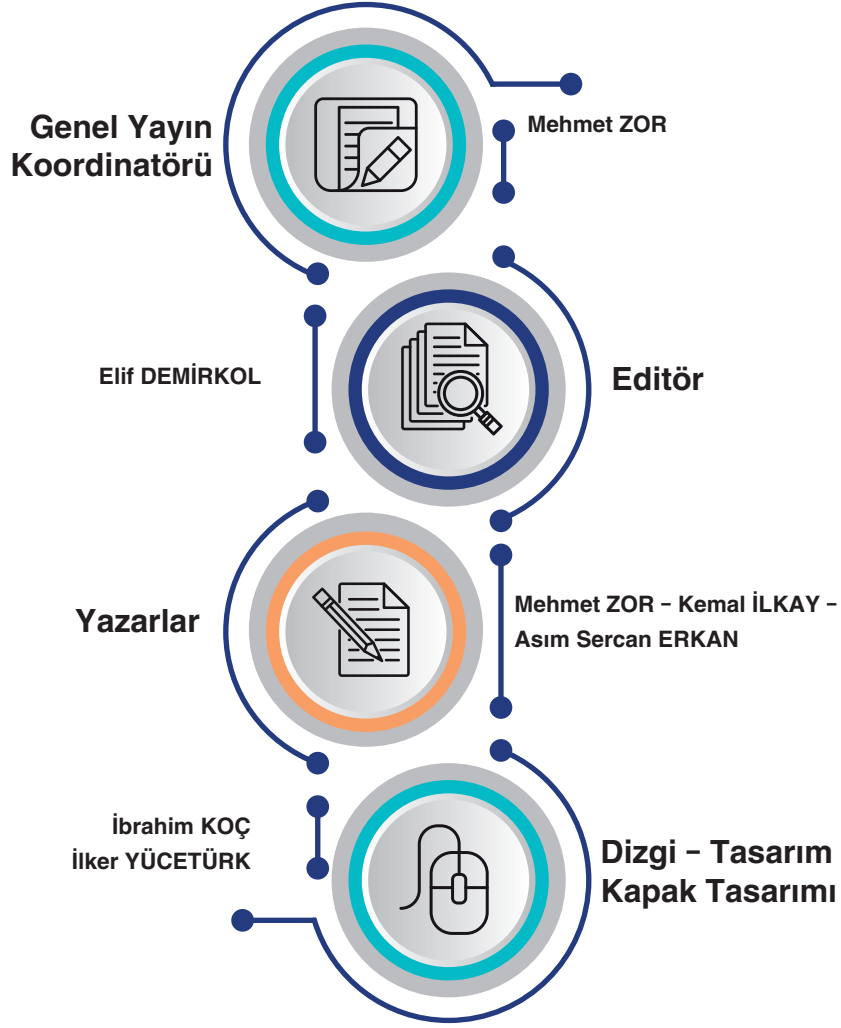
Mehmet ZOR
Kemal İLKAY
Asım Serkan ERKAN

e-coğrafya yayınları
Dünya'yı keşfetmek için...

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı E-Coğrafya Yayınevi'ne aittir. Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN: 978 - 605- 73662 - 1 - 4

Konu Anlatım Videoları

E-Coğrafya
YouTube Kanalı
TYT Coğrafya 2022

Akıllı Tahta ve Video Çözümler için
www.lisedestek.com

BASKI

e-coğrafya yayınları İletişim
Ostim Mahallesi 1207. Sokak No: 3/C-D Ostim / Ankara
Santral Tel: 0 850 302 20 90 - Cep: 0 543 745 0 745

Sevgili öğrenciler,

Üniversiteye giriş sınavlarında hedefinize ulaşmak biliyoruz ki hepinizin en büyük amacıdır. Bu amaca ulaşabilmek için diğer derslerde olduğu gibi coğrafya dersine de sevgi ve ilgi ile yaklaşmanız gerekir. Çünkü sevdiğiniz ve ilgi duyduğunuz dersi öğrenmeye güdülenebilir ve o dersten başarılı olabilirsiniz.

Öğrenme sürecinde öğrenmeyi tamamlayan ve pekiştiren en etkin yöntemlerden biri de ders müfredatında yer alan konularla ilgili çok sayıda ve her zorluk derecesinde sorular çözerek tekrarlar yapmaktır.

Bu kitapta konunun temelini öğrenmenizi ya da hatırlamanızı sağlayacak sorular ve yeni soru tiplerine paralel özgün sorular hazırlamak için gerekli titizliği göstermeye çalıştık. Bu amaçla soruları ÖSYM'nin hazırladığı gibi “**Bilgi – Hatırlama**”, “**Anlama – Kavrama**” “**Uygulama**” ve “**Analiz**” tarzında hazırladık.

Kitaptaki soruları çözerken bilmediğiniz veya unuttuğunuz bir konu ile ilgili sorularla karşılaşabilirsiniz. Bu durumda konuya dönerek öğrenmenizi ve konuyu hatırlamanızı öneriyoruz. Bu amaçla kitaptaki konularla ilgili tüm konu anlatım videolarını çekerek, **E-Coğrafya YouTube** kanalında yayınladık. Bu videoları izleyerek o konuyla ilgili eksikliğinizi en alt düzeye indirebileceksiniz.

Sevgili öğrenciler, kendinize güvenerek ve başarabileceğinize inanarak yapacağınız sistemli çalışma sizi hak ettiğiniz mutluluğa ve başarıya ulaştıracaktır.

Bu yolunuzda, sizlere “**E-COĞRAFYA YAYINLARI**” ile başarılar dileriz...

E-COĞRAFYA AİLESİ

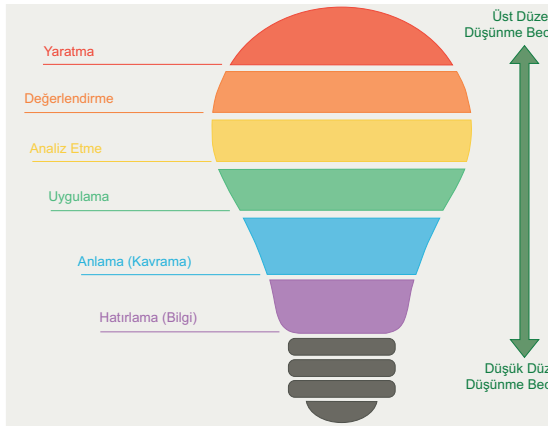
BLOOM TAKSONOMİSİ

Bu teori 1956 yılında yayınlanan Benjamin Bloom 'tarafından ileri sürülmüştür. Bloom öncelikle her öğrencinin algı yapısının farklı olduğunu bilerek okul, kurs gibi toplu eğitim verilen yerlerde bu farklılığın etkilerini en aza düşürmek ve bunu çocuk, aile, toplum için faydalı hale getirmek üzere çalışmalara başlamıştır.

Her insanın algı biçimi, öğrenme stili kendi içerisinde farklılık gösterir. Kimi okuyarak öğrenirken kimisi deneyimleyerek çözümler öğrenir. Yaşla da farklılık gösteren öğrenme şekilleri her bireyin algı düzeyinin ve şeklinin farklı olduğunu göstermeye yetiyor.

BİLİŞSEL TAKSONOMİ

Bu taksonomi çeşitli bilgi ve zihinsel becerilerin gelişimini içerir. Bloom'a göre öğrencilerin düşünme seviyeleri en basitten en karmaşığa doğru altı seviyeden oluşmaktadır. Bloom taksonomisine göre her hedef düzeyi bir öncekine dayalı, bir sonrakini hazırlayıcıdır.

Bloom Taksonomisi'nde sorular en alt basamaktan en üste doğru Hatırlama (Bilgi), Anlama (Kavrama), Uygulama, Analiz Etme, Değerlendirme ve Yaratma (Sentez) şeklinde altı basamağa ayrılır. Çoktan seçmeli testlerde andak ilk dört basamağa kadar soru hazırlanabilir. değerlendirme ve yaratma düzeyinden sorular ancak açık uçlu olarak hazırlanıp, uygulanabilir.

Bloom, taksonomisinde bir eğitim durumunun en az uygulamaya kadar götürülmesi gerektiğini vurgulamıştır.

1. Hatırlama (Bilgi)

Bilişsel öğrenme alanının ilk basamağını oluşturmaktadır. Önceden öğrenilmiş tanımların, terimlerin, kuralların, prensiple-

rin, ilişkilerin, teorilerin ve olguların öğrenci tarafından hiç bir yorum yapılmadan verildiği şekliyle hatırlanması ve tanınması söz konusudur. Bu basamakta herhangi bir nesne, olgu ve kavramın özellikleri kişinin görünce tanınması, sorunca verildiği şekliyle söylemesi ya da ezberden aynen tekrar etmesi davranışları şeklinde sergilenir.

Bu seviyede ezberlenen bilginin kısa bir süre sonra unutulma riski vardır. Fakat bu bilgiyi ezberlemenin veya hatırlamanın önemli olmadığı anlamına gelmemektedir. Nitekim bu seviyedeki bilgiler daha sonraki basamaklar için temel oluşturmaktadır. Bilgi basamağına ait bilişsel öğrenmeyi ölçmeyi amaçlayan sorular genellikle **ne, nerede, ne zaman, kim** gibi soru sözcükleri ya da **tanımlayınız, ifade ediniz, yazınız** gibi emir cümleleriyle kurulmaktadır.

Tanıma, hatırlama vb. eylemleriyle ilgili bu basamağa bir öğrencinin **"Karstik aşınım ve birikim şekillerini hatırlayıp yazması"** örnek verilebilir

- En alt basamaktır.
- Ezberlenir veya bilgi olduğu gibi alınır.
- Öğrenci kendisinden bir şey katmaz.

2. Anlama (Kavrama)

Hatırlama basamağından sonra gelen basamaktır. Anlama düzeyindeki bir öğrencinin hatırlama basamağında kazandığı davranışları / kazanımları özümsemesi, kendine mal etmesi, yeniden yorumlaması ve ifade etmesi durumu söz konusudur.

Anlama düzeyinde bilginin bir formdan başka bir forma transfer edilmesi gerekmektedir. Bu düzeydeki bir öğrenci öğrendiği bir bilgiyi yeni bir anlatım biçimine (grafik, tablo, şekil, sözel, vb.) çevirme, olgunun neden, niçin, nasıl olduğunu ya da bir kavramın ne olduğunun gerekçe gösterilerek açıklama, örnek verme, yorumlama, özetleme gibi etkinlikleri gerçekleştirebilmektedir.

Bu seviyede olan bir öğrencinin edindiği bilgiyi tablo, grafik, sembol, sözel gibi farklı gösterim biçimlerini kullanarak kendine mal ederek ifade edebilmesi ve özetleyebilmesi, çeşitli gösterim biçimlerine transfer edebilmesi ve dönüştürebilmesi söz konusudur.

Bilginin uygulandığı ve hayata geçirildiği bu basamağa bir öğrencinin **"Bulut tiplerindeki değişimi görerek, yağışın başlama çağına ulaşması"** örnek verilebilir

- Konunun özü veya mantığı aranır.
- Yordama (geleceği bilimsel yöntemlerle tahmin etme), vardama (gözlenen ve ölçülen olaylardan, özellikle sayısal veri ve olgulardan, henüz gözlenmeyen olay ve olguların çıkarılması), öteleme, grafik çizme, özetleme ve ana fikir bulmaya çalışılır.

3. Uygulama

Bu düzeyde bilişsel öğrenmeye sahip bir öğrenci kazandığı bilgi birikimini kullanarak kendisine sunulan yeni durumları anlaması ve problemleri çözmesi söz konusudur. Bu düzeyde öğrenci, karşılaştığı problemi çözerken daha önce öğrendiği ilgili tanım, kavram, ilke, kural, genelleme, yöntem ve teknikleri işe koşması gerekmektedir.

Bu düzey, öğrenci için bir problem çözme sürecidir. Bu nedenle bu düzeydeki bilginin yoklanmasında doğrudan bilgi sormak yerine öğrenilen bilginin günlük hayat problemlerine uygulanmasına önem verilir. Bu seviyede kullanılacak sorularda genellikle “**çözünüz, bulunuz, hesaplayınız, kullanınız**” gibi sözcükler kullanılmaktadır.

Bilginin kullanılması ve uygulanması vb. eylemleriyle ilgili bu basamağa bir öğrencinin “**Sıcaklık ve yağış değerlerini bir grafik üzerine aktararak oranın iklim ve bitki özellikleri hakkında çıkarımda bulunması**” örnek verilebilir.

- Yeni bir durumda oluşan sorunu çözebilir.
- Bilgiyi farklı problem durumlarına uygulayabilir.
- Bilimsel yöntemler bu kategoride değerlendirilir.

4. Analiz Etme

Bu düzey, bilimsel bilgiyi oluşturan nesne, olay, olgu, teorem, kural, ilişki ve yapıları ayırt etmeyi ve incelemeyi gerektirmektedir. Bu düzeyde bütün ile bütünü oluşturan yapı, öge ve parçalar arasında ilişki kurulması söz konusudur.

Analiz düzeyinde bulunan bir öğrenci, bilgi bütünü oluşturucu teori, yapı ya da sistemi oluşturan öğeler arasında neden-sonuç, öncelik sonralık ve öğeler arasında ilişki düzeyi ortaya koyabilmekte, öğeler arasındaki ilişkinin dayandığı temel ilke, kural, genelleme ve kuramları ayırt edebilmektedir.

Analiz düzeyinde tümevarım ve tümdengelim akıl yürütme süreçleri sıkça kullanılmaktadır. Tümevarım gerektiren du-

rumlarda özelden genele ulaşma; tümdengelim gerektiren durumlarda genelden özele ulaşma söz konusudur.

Bu basamağa bir öğrencinin “**Toprak oluşumu üzerindeki faktörleri bilerek, üzerindeki bitki örtüsüne bakarak buranın iklim ve toprak özelliklerini belirlemesi**” örnek verilebilir. Analiz basamağının belirgin özellikleri şöyle özetlenebilir;

- Yeni bilgi üretmek için bilgi, kavrama ve uygulama basamağında öğrenilen bilgi ve becerileri kullanma,
- Verilen durum veya olaylardan genellemeye ulaşma,
- Çeşitli alanlardaki bilgiler arasında bağlantı kurma,
- Sonuçları tahmin etme ve çıkarımda bulunma,
- Bilgiyi neden-sonuç, öncelik sonralık çerçevesinde ortaya koyma,
- Bilgiyi oluşturan yapı ve öğeleri ayırt edebilme ve bunu özetleyebilme

ÖSYM'nin 2018 – 2021 arasında uyguladığı sınavlarda, TYT coğrafyada sorulan 20 sorunun dağılımı şöyledir:

Hatırlama düzeyi	7
Anlama düzeyi	9
Uygulama düzeyi	2
Analiz etme düzeyi	2

ÖSYM coğrafyadan değerlendirme ve yaratma düzeyinden hiç soru sormamıştır. Zaten bu düzeylerden çoktan seçmeli test hazırlanması pek de mümkün değildir.

Bu nedenle hazırladığımız testlerde ortalama hatırlama düzeyinden 3 soru, anlama düzeyinden 3 soru, uygulama düzeyinden 2 soru ve analiz düzeyinden 1 soru kullanacağız. Her testin son sorusu ise ÖSYM sınavlarında sorulan sorular arasından seçilecektir. Bu farklı basamak düzeyindeki soruları, farklı renklerle göstereceğiz. Mavi renk ile hatırlama (bilgi) düzeyi, turuncu renk ile anlama (kavrama) düzeyi pembe renk ile uygulama ve yeşil renk ile analiz düzeyinden sorular göstereceğiz.

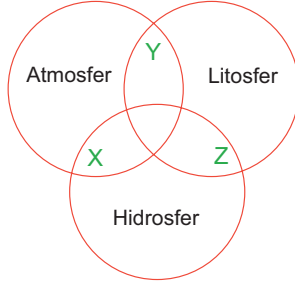

İÇİNDEKİLER

1. Gün	8
Doğa ve İnsan Etkileşimi	8
Coğrafyanın Bölümleri ve Coğrafyanın Tarihi Gelişimi.....	10
Dünya'nın Şekli ve Sonuçları.....	12
Dünya'nın Günlük ve Yıllık Hareketleri	14
Mevsimler ve Oluşumu	16
Coğrafi Konum.....	18
2. Gün	20
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	20
Haritaların Özellikleri	22
Yer Şekillerinin Haritalara Aktarılması	24
Atmosfer ve İklim	26
Sıcaklık.....	28
3. Gün	32
Basınç.....	32
Rüzgârlar	34
Nemlilik ve Dağılışı	36
Yağışlar, Oluşumu ve Dağılışı	38
Dünya'nın Büyük İklim Tipleri	40
Türkiye'nin İklimini Etkileyen Faktörler	42
4. Gün	44
Türkiye'nin İklim Elemanları.....	44
Türkiye'nin İklim Tipleri.....	46
Yerin Yapısı	48
İç Kuvvetler - Orojenez ve Epirojenez.....	50
İç Kuvvetler - Volkanizma ve Depremler.....	52
Topografya ve Kayaçlar.....	54
5. Gün	56
Türkiye'nin Jeolojik Yapısı	56
Akarsuların Oluşturduğu Yer Şekilleri.....	58
Yeraltı Sularının ve Rüzgârların Oluşturduğu Yer Şekilleri.....	60
Buzullar ile Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yer Şekilleri.....	62
Kıyı Tipleri.....	64
Türkiye'de Dış Kuvvetler.....	66

6. Gün	68
Türkiye'nin Ana Yer Şekilleri.....	68
Su Kaynakları	70
Türkiye'nin Su Varlığı	72
Toprak ve Oluşumu	74
Türkiye'nin Toprakları	76
Bitki Örtüsü	78
7. Gün	80
Türkiye'nin Bitki Örtüsü.....	80
Yerleşme ve Yerleşmenin Gelişimi.....	82
Yerleşme Doku ve Tipleri	84
Türkiye'de Yerleşmeler.....	86
Nüfusun Özellikleri ve Önemi	88
Dünya'da Nüfusun Tarihsel Değişimi	90
8. Gün	92
Dünya'da Nüfusun Alansal Dağılışı.....	92
Nüfus Piramitleri ve Özellikleri.....	94
Türkiye'de Nüfusun Tarihsel Değişimi	96
Türkiye'de Nüfusun Dağılışını Etkileyen Faktörler.....	98
Türkiye'de Nüfusun Yapısal Özellikleri	100
Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları.....	102
9. Gün	104
Türkiye'de Göçler	104
Türkiye'de Göçün Mekânsal Etkileri	106
Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması	108
Şekilsel Bölgeler	110
İşlevsel Bölgeler - Bölge Sınırları	112
Ulaşım Sistemleri - Kara Yolu ve Deniz Yolu.....	114
10. Gün	116
Ulaşım Sistemleri - Hava Yolu, Demir Yolu ve Boru Hatları.....	116
İnsan ve Çevre	118
Jeolojik - Jeomorfolojik Kökenli Doğal Afetler	120
Meteorolojik Kökenli Doğal Afetler.....	122
Türkiye'de Doğal Afetler	124
Afetlerden Sonuçları ve Korunma Yolları	126
E. CEVAP ANAHTARI	128

1. Aşağıdaki şema doğal ortamları ve bunlar arasındaki etkileşim alanlarını göstermektedir.

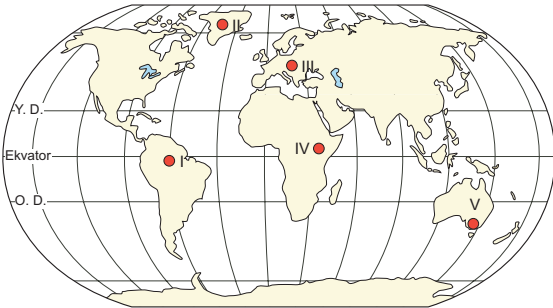
Buna göre,

- I. Nemli bir hava kütesinin dağ yamacında yükselerek yağış bırakması
- II. Mevsim normallerinin üzerinde yağış alması nedeniyle akarsu yataklarında taşkınların yaşanması
- III. Eğimin çok olduğu yerlerde akarsuların aşındırma güçlerinin fazla olması

durumlarının, şemadaki etkileşim alanları olan X, Y ve Z ile eşleştirilmesi, hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	X	Y	Z
B)	Y	X	Z
C)	X	Z	Y
D)	Z	Y	X
E)	Y	Z	X

2. Dört mevsimin yaşandığı alanlarda insanlar mücadeleci bir karaktere sahiptir. Bu alanlarda insanlar kışın soğukla yazın sıcakla mücadele ederler. Yazın, kış için erzak hazırlamaya çalışırlar.

Buna göre haritada gösterilen alanların hangilerinde yaşayan insanlar mücadeleci bir karaktere sahiptir?

- A) I ve III B) I ve IV C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

3. Aşağıdakilerden hangisi, insanın doğal çevre üzerindeki etkisine örnek olarak gösterilemez?

- A) Hollanda'nın Atlas Okyanusu kıyılarına set yaparak topraklarını genişletmesi
- B) Büyük Okyanus'ta deprem sonrası oluşan tsunamilerin meydana getireceği hasarı azaltmak için ülkeleri uyaran erken uyarı sisteminin kurulması
- C) İstanbul Boğazı'nın altından geçen tünelle Asya ve Avrupa arasında ulaşımı sağlayan Marmaray Projesi'nin yapılması
- D) Atatürk Barajı'ndaki suların sulama sistemleriyle Harran Ovası'na ulaştırılması ve sulanması
- E) İsviçre'de Alp Dağları'nın olduğu alanlarda tünel, viyadük ve köprü yapılarak demir yolu ulaşımının geliştirilmesi

4. I. Kanada'nın kuzeyi ve Grönland Adası'nın kırsal kesimlerinde avcılık ve balıkçılığın temel geçim kaynağı olması
II. Asya'nın güney ve doğusunda pirincin temel besin maddesi olması
III. Kıpadokya ve çevresinde tüflerin işlenmesiyle taş meskenlerin inşa edilmesi
IV. ABD'de Apalaş Dağları ile Rusya'da Ural Dağları çevresinde demir-çelik sanayisinin gelişmesi

Yukarıda verilen durumlardan hangileri, insan faaliyetleri üzerinde iklimin etkili olduğunu gösterir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. • Kurak tarım alanlarını sulamak için akarsuların üzerine barajların yapılması

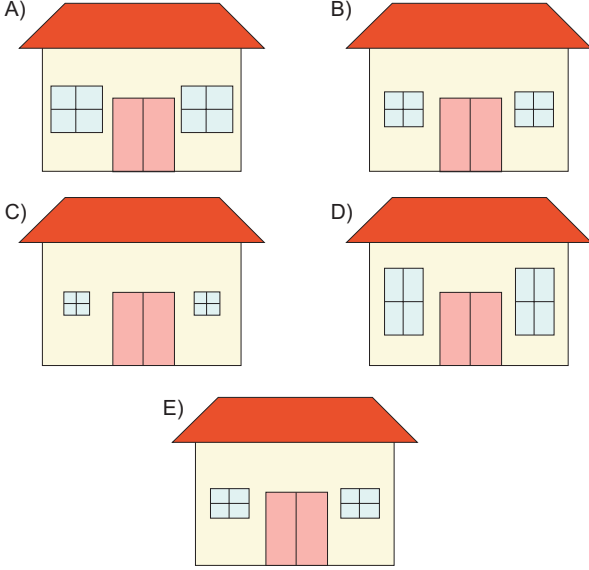
- Tarım alanı açmak için bataklıkların kurutulması
• Madenlerin çıkarılabilmesi için arazi yapısının bozulması

Yukarıda verilen örnekler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemek için kullanılabilir?

- A) İnsanlar doğal ortam üzerinde olumlu etkilere sahiptir.
- B) Doğal ortam şartları çoğu zaman insan faaliyetlerini kısıtlar.
- C) Beşeri faaliyetler bitki örtüsünün zarar görmesine neden olabilir.
- D) İnsan ihtiyaçlarının çeşitliliği farklı ekonomik faaliyetlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- E) İnsanlar ihtiyaçları doğrultusunda doğal ortamda değişiklikler yaparlar.

6. Coğrafi bakış açısı ile bakıldığında aşağıdaki evlerden hangisinin bulunduğu yerde iklim daha karasaldır?

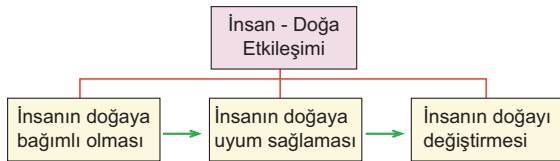
7. İki öğrenci arasında geldikleri köylerdeki mesken tipleriyle ilgili olarak aşağıdaki diyalog yaşanmıştır.

Ahmet : Yaşadığım köyde evlerin çatıları iklime bağlı olarak çok dik yapılıdır.

Kerem : O zaman sizin köyün bulunduğu alanda...

Kerem aşağıdakilerden hangisi ile devam ederse çatı eğiminin nedenine doğru bir coğrafi bir bakış açısı getirmiş olur?

- A) yağış değerleri çok azdır.
B) rüzgâr şiddeti fazladır.
C) don olayları yaygındır.
D) yaz yağışları belirgindir.
E) kar yağışı fazladır.
8. Aşağıdaki şemada insan-doğa etkileşiminin nasıl gerçekleştiği gösterilmiştir.

Buna göre Japonya'da;

- I. Kıyıların doldurularak denizden toprak kazanılması
II. Engeli, sarp arazilerin çok geniş alanlar kaplaması nedeniyle kıyılardaki düzlük alanlara yoğun bir şekilde yerleşilmesi
III. şehirlerde dikey yönde yapılaşmanın tercih edilmesi

durumlarının şemadaki sürece uygun olarak sıralanması hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) I, II ve III
B) II, I ve III
C) III, II ve I
D) II, III ve I
E) I, III ve II

9. İnsanlar farklı iklim koşullarında yaşamlarını devam ettirebilmek için diğer tüm canlılar gibi doğal koşullara uyum sağlamak zorundadır. Bu nedenle insanlar dünyanın büyük bir bölümünde farklı koşullara rağmen yaşamlarını devam ettirir.

Aşağıdakilerden hangisi yapılan açıklamaya uygun bir örnek oluşturmaz?

- A) Sıcaklık ortalamalarının yıl boyunca 0°C'nin üzerine çıkmadığı Antarktika'da yerleşik yaşamın olmaması
B) Engeli arazi yapısı nedeniyle ekonomik faaliyetlerin sınırlı olduğu Doğu Karadeniz kıyılarında insanların balıkçılığa yönelmesi
C) Sık sık depremlerin yaşandığı Japonya'da binaların temeli ile zeminin bağlantısını kesen taban izolasyon sistemlerinin geliştirilmesi
D) Ağır kış şartlarının yaşandığı Sibiry'a'da üç katlı duvar sisteminden oluşan konutların inşa edilmesi
E) Güneşlenme süresinin fazla olduğu Akdeniz ülkelerinde ekonomik faaliyet türü olarak deniz turizminin gelişmiş olması

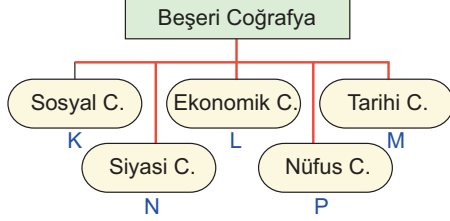
10. Doğal ve beşeri unsurlar birbirleriyle karşılıklı etkileşim içindedir.

Aşağıdaki durumlardan hangisinin beşeri faaliyetler üzerindeki olumsuz etkisi diğerlerinden daha fazladır?

- A) İtalya'da Etna Yanardağı çevresinde toprakların geçirirli olması sonucu tarımsal ürün çeşitliliğinin azalmasının
B) Şiddetli lodos nedeniyle Çanakkale Boğazı'nda deniz ulaşımının aksamasının
C) İzlanda'da meydana gelen volkanik patlamalar sonucu kül ve toz bulutlarının hava trafiğini etkilemesinin
D) Konya Havzası'nda obrukların oluşumu sonucu tarım alanlarının zarar görmesinin
E) Antalya kıyılarında dalga aşındırması sonucu falezlerin gerilemesinin

(2012 YGS)

1. Aşağıdaki şema beşeri coğrafyanın bölümlerini göstermektedir.

Buna göre;

- I. Ulaşım faaliyetlerinin gelişmesi ticari hayatı nasıl etkiler?
- II. Yeryüzünde insanların dağılışını etkileyen faktörler nelerdir?
- III. Kutup bölgeleri ve Ekvatorial Afrika'da devlet yapılarının zayıf olmasının nedenleri nelerdir?

sorularının beşeri coğrafya bölümleriyle eşleştirilmesi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	K	L	M
B)	L	P	N
C)	P	K	N
D)	L	N	P
E)	P	K	M

2. ...X..., ...Y... yani "Antik Anadolu Coğrafyası" adı verilen 17 ciltlik bir çalışma kaleme almıştır. Büyük ölçüde bilinen dünyanın ansiklopedik bir tasviri olan bu çalışmanın asıl değeri, yorumladığı, göndermede bulunduğu pek çok çalışmayı gelecek nesillere taşımasıydı. ...Y... aynı zamanda kültürel farklılaşmaya, yönetim biçimlerine bazı bölgelerin geleneklerine dair bir tür açıklama girişimiydi. Eserde kültürel gelişimdeki doğal koşulların önemi başta İtalya olmak üzere pek çok yerle bağlantılı olarak tartışılmıştır.

Yukarıdaki parçada X ve Y ile belirtilen alanlara yazılması gereken düşünür (gezgin) ve eser aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	X	Y
A)	Piri Reis	Kitab-ı Bahriye
B)	İbni Haldun	Mukaddime
C)	Strabon	Geographika
D)	Von Humboldt	Cosmos
E)	Kâtip Çelebi	Cihannüma

3. Coğrafya bilimini tanımak için onun kökenini tarihsel seyrini, toplumsal hayattaki yerini ve bu ilime katkı sağlamış önemli bilim insanlarını bilmek gerekir.

Aşağıdakilerden hangisi coğrafyanın tarihsel seyri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Tarih öncesi dönemde insanlar basit çizimler ve harita denemeleri yapmışlardır.
- B) İlk Çağ'da coğrafi düşünceler Anadolu, Mısır ve Mezopotamya'da ortaya çıkmıştır.
- C) Orta Çağ'da Batı Dünyası kilise baskısı altında olduğu için coğrafi gelişmeler İslam Dünyası'nda yaşanmıştır.
- D) Yakın Çağ'da İspanyol ve Portekizli denizcilerin sömürgecilik faaliyetlerini başlatmasıyla coğrafya gelişmiştir.
- E) Bilim olarak coğrafyanın temellerini Alman coğrafyacılar atmıştır.

4. I. Mezopotamya
II. İndus vadisi
III. Akdeniz kıyıları
IV. Nil vadisi

Yukarıda verilen alanların hangisi İlk Çağ'da coğrafi düşüncenin geliştiği alanlardan biri değildir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve IV
- E) III ve IV

5. Osmanlı denizcilerinin yaptığı coğrafi araştırmalar ve oluşturdukları haritalar önemlidir. Özellikle bu alanda Kitab-ı Bahriye isimli eser oldukça önemlidir.

Bu eseri ortaya koyan Osmanlı denizcisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seydi Ali Reis
- B) Barbaros Hayrettin Paşa
- C) Ali Macar Reis
- D) Kılıç Ali Reis
- E) Piri Reis

6. Aşağıda coğrafyanın yararlandığı bazı yardımcı bilimler verilmiştir.

- I. Jeoloji
- II. Demografi
- III. Ekonomi
- IV. Meteoroloji
- V. Sosyoloji
- VI. Biyoloji

Buna göre, verilen yardımcı bilimler hangi seçenekte coğrafyanın bölümleriyle doğru olarak eşleştirilmiştir?

	Beşeri Coğrafya	Fiziki Coğrafya
A)	II - III - V	I - IV - VI
B)	I - II - III	IV - V - VI
C)	I - III - V	II - IV - VI
D)	II - III - IV	I - V - VI
E)	III - IV - VI	I - II - V

7. Aşağıda coğrafyanın bazı bölümlerinin tanımları yapılmıştır.

- I. Yer şekillerinin oluşum, dağılışı ve etkilerini inceler.
- II. Hava olaylarının uzun süreli değerlendirmeler sonucu tanımlamalarını ve dağılımlarını inceler.
- III. Yeryüzündeki suları ve bunların kaynaklarına göre dağılışını inceler.

Bu tanımlamalar ait oldukları bölümlerle hangi seçenekte doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Jeoloji	Hidrografya	Jeomorfoloji
B)	Biyocoğrafya	Jeomorfoloji	Klimatoloji
C)	Jeomorfoloji	Klimatoloji	Hidrografya
D)	Klimatoloji	Biyocoğrafya	Jeoloji
E)	Hidrografya	Jeoloji	Biyocoğrafya

8. Özbekistan'ın Harezmi şehrinde doğan ünlü Türk düşünürü Biruni coğrafyanın yanı sıra astronomi, matematik ve tarih alanında da eserler vermiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu ünlü Türk düşünürünün çalışmalarından biri değildir?

- A) Dünya'nın boyutlarını incelemiş ve çapını bugünküne çok yakın bir değerde bulmuştur.
- B) Güneş'in yüksekliğinden şehirlerin meridyenini hesaplamıştır.
- C) Güneş'in hareketlerinden mevsimlerin başlama tarihlerini hesaplamıştır.
- D) Dünya ile Ay arasındaki mesafeyi hesaplamıştır.
- E) 50'den fazla maden ve minerali tanımlayarak bunların özgül ağırlıklarından bahsetmiştir.

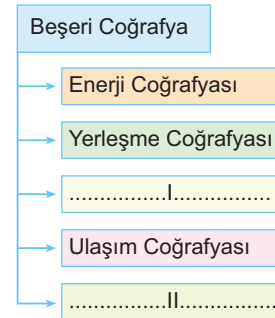
9. Yahya öğretmen, öğrencilerine "Arkadaşlar neden coğrafya öğrenmeliyiz?" şeklinde bir soru yöneltmiş ve bazı öğrencilerden şu cevapları almıştır:

- Attila** : Coğrafyayı bilen ve coğrafyasını tanıyan milletler diğerlerine göre daha avantajlı olur.
- Betül** : Doğanın sunduğu imkânları tanıyabilir ve ülke kalkınmasına katkıda bulunabiliriz.
- Tuana** : Coğrafya, insana yakın çevresinden başlayarak dünyayı tanımamızı sağlar.
- Tusem** : Canlıların genetik yapılarını, birbirleriyle rekabet durumlarını ve tür özelliklerini öğrenmemizi kolaylaştırır.

Buna göre Yahya öğretmenin sorduğu soruya hangi öğrencilerin verdiği cevap yanlıştır?

- A) Yalnız Attila
- B) Yalnız Tusem
- C) Attila ile Betül
- D) Betül ile Tuana
- E) Tuana ile Tusem

10. Aşağıdaki grafikte Beşeri Coğrafya'nın alt dalları gösterilmiştir.

Bu grafikte numaralandırılarak boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

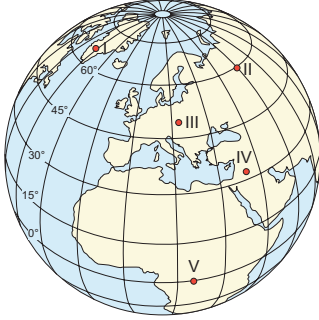
	I	II
A)	Nüfus Coğrafyası	Siyasi Coğrafya
B)	Bitki Coğrafyası	Nüfus Coğrafyası
C)	Turizm Coğrafyası	Bitki Coğrafyası
D)	Siyasi Coğrafya	Toprak Coğrafyası
E)	Toprak Coğrafyası	Turizm Coğrafyası

(2019 TYT)

1. Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın şeklinin ortaya çıkarttığı sonuçlardan biridir?

- A) Gece ve gündüz sürelerinin değişmesi
- B) Kuzey Yarım Küre'nin, Güney Yarım Küre'ye göre daha sıcak olması
- C) Her iki yarım kürede mevsim sürelerinin birbirinden farklı olması
- D) Güneş ışınlarının geliş açısının Ekvator'dan kutuplara doğru azalması
- E) Aydınlanma dairesinin kutup noktaları ile kutup daireleri arasında yer değiştirmesi

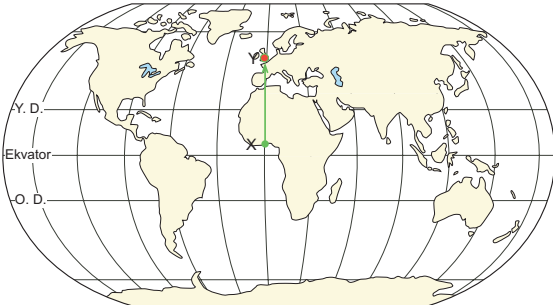
2.

Yukarıdaki küre üzerinde işaretlenen merkezlerin hangisinin de yıl içinde gölge boyu sıfır olur?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız V
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) III ve V

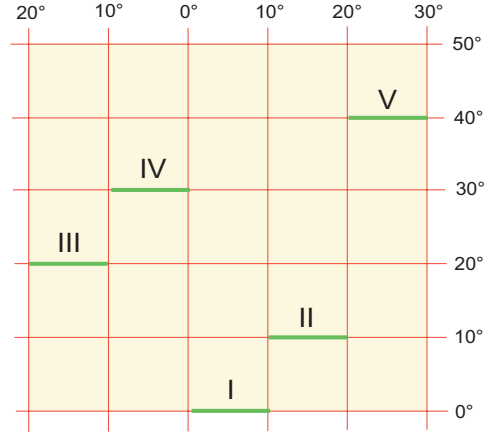
3. Aşağıdaki harita üzerinde, X noktasından Y noktasına doğru belirtilen yönde gidildiğinde, güneş ışınlarının düşme açısının küçüldüğü görülmektedir.

Bu durumun oluşmasına neden olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya'nın küresel şekle sahip olması
- B) Atmosferin kalınlığının azalması
- C) Bakı yönünün değişmesi
- D) Boylam değerinin değişmesi
- E) Yükselti ortalamasının artması

4. Dünya'nın küresel şekli nedeniyle meridyenler arası mesafe her enlemde aynı uzunlukta değildir.

Buna göre, koordinat sisteminde verilen numaralı aralıklardan hangisinde meridyenler arası kuş uçuşu mesafe daha kısadır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5. Dünya'nın Ekvator'dan şişkin, kutuplardan basık kendine has şekline geoid denir.

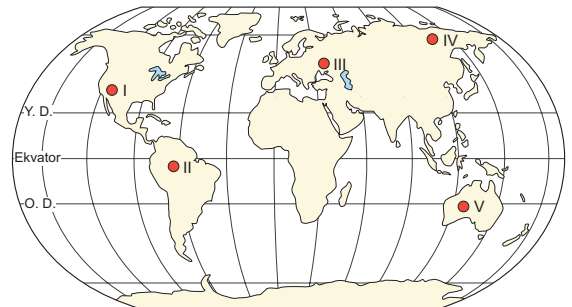
Dünya'nın geoid şekline,

- I. Gölge boyunun Ekvator'dan kutuplara doğru kısalması
- II. Ekvator yarıçapının, kutuplar yarıçapından uzun olması
- III. 60° paralelinin Ekvator'un yarı uzunluğunda olması
- IV. Güneş ışınlarının geliş açısının kutuplara doğru kısalması

özelliklerinden hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

6. Çizgisel hız ile alacakaranlık süresi arasında ters orantı vardır. Çizgisel hız arttıkça alacakaranlık süresi kısalır.

Haritada gösterilen alanların hangisinde alacakaranlık süresi daha uzundur?

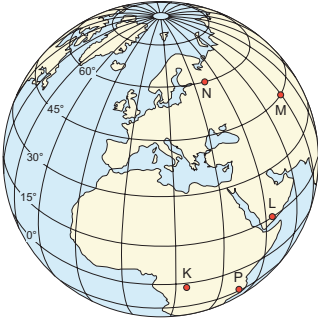
- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

7. Ekvator üzerindeki noktalarda yıl boyunca gece ve gündüz süreleri eşittir. Yani ister Doğu Yarım Küre'de, ister Batı Yarım Küre'de olsun bütün merkezlerde oranın yerel saati ile 06.00'da gün doğumu, 18.00'de de gün batımı yaşanır. Bu durum diğer enlemlerde yalnızca ekinoks tarihleri denen 21 Mart ve 21 Eylül'de yaşanır.

Ekvator üzerindeki merkezlerde yıl boyunca yaşanan yukarıdaki durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasında da etkili olmuştur?

- A) Tarih Değiştirme Çizgisi'nin Büyük Okyanus üzerinden geçmesinde
 B) Yıl boyunca Iğdır'da Güneş'in Çanakkale'den 76 dakika daha önce doğmasında
 C) Kutup Yıldızı'nın 41° Kuzey enleminde bulunan İstanbul'da 36° Kuzey enlemindeki Hatay'dan 5° daha büyük açıyla gözlemlenebilmesinde
 D) Ekvator'da saatte 1670 km çizgisel dönüş hızının meydana gelmesinde
 E) Kutup noktalarında yer çekiminin daha fazla olmasında
8. Dünya'nın şekli küreye benzemektedir. Ancak bu tam bir küre olmayıp kutuplardan basık, Ekvator'dan ise biraz şişkin bir şekildedir. Günümüzde küresel şekil ya da geoit şekil kavramlarının ikisi de kullanılmaktadır. Bu kavramlara ait olan özellikler de ayrı ayrı ele alınabilmektedir.

Buna göre, yukarıdaki küre üzerine işaretlenmiş noktalarla ilgili olarak,

- I. Aynı tarihte tam öğle vaktinde cisimlerin gölge boyları L'de M'ye göre daha kısadır.
 II. 31 Aralık gecesi yılbaşına en erken giren nokta M'dir.
 III. Aynı cisimlerin ağırlıkları K ve N'de farklı miktarlarda ölçülmektedir.
 IV. L, M ve N'de Kutup Yıldızı gözlemlenebiliyorken, K ve P'de ise gözlemlenememektedir.

Yargılarından hangilerinin küresel ya da geoit şeklin bir sonucu olduğu söylenemez?

- A) Yalnız II B) Yalnız IV C) I ve II
 D) III ve IV E) I, II ve III

9. Ders içi etkinlikte öğretmen akıllı tahtaya üç madde yazar ve öğrencilerinin onu incelemesini ister.

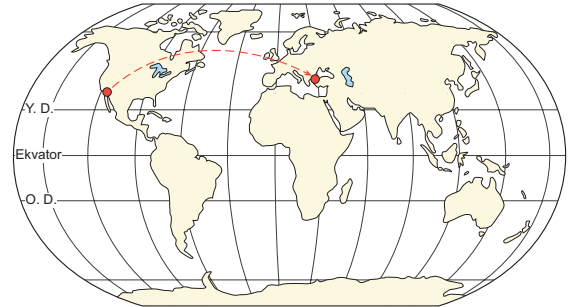
- I. Dünya'nın bir yarısı karanlıkta kalırken diğer yarısı aydınlık olur.
 II. Ekvator, Yer'in iç merkezine en uzak mesafede bulunan paralel dairesidir.
 III. Bir cismin Kuzey Kutup Noktası'ndaki ağırlığı ile Türkiye'deki ağırlığı arasında fark bulunmaktadır.

Öğretmen, öğrencilerine; "Arkadaşlar, Dünya'nın kutuplardan basık Ekvator'dan şişkin olmasına kanıt olarak bunlardan hangilerini gösterebiliriz?" sorusunu yöneltir.

Buna göre, öğrenciler doğru cevap için verilen bilgilerden hangilerini seçmelidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
 D) I ve III E) II ve III

10. 84. Oscar Ödül Töreni, Greenwich Ortalama Saati'ne göre 26.02.2012 tarihinde -8. saat dilimini kullanan Los Angeles kentinde yapılmıştır. Tören Los Angeles saatine göre 19.30'da başlamış ve Türkiye'de de televizyon kanalları aracılığıyla canlı olarak yayınlanmıştır. Törene katılan bir Türk yönetmen, aynı gün Los Angeles saati ile 23.30'da uçağa binmiş ve uçakta kendisine uçuş bilgilerini içeren bir broşür verilmiştir. Broşürde Los Angeles ve İstanbul arasındaki uçuş rotası aşağıda verilen haritadaki gibi yay şeklinde gösterilmiştir. 13 saat süren kıtalar arası bir uçuşun ardından uçak İstanbul Atatürk Havalimanı'na inmiştir. Uçak 3 saatlik bir aktarma molasının ardından yeni yolcuları ile birlikte Türkiye'nin ulusal saatinden 4 saat ileri olan bir başka kente uçmuştur.

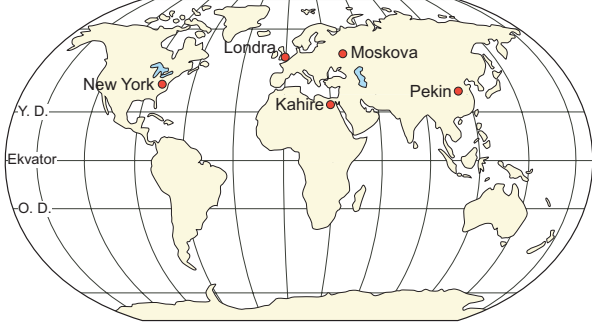

Los Angeles'tan İstanbul'a doğru hareket eden uçağın rotasının, harita üzerinde düz bir çizgi ile değil de yay şeklinde gösterilmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya'nın günlük hareketinin uçakların rotalarını saptırması
 B) Dünya'nın şeklinden dolayı en kısa mesafeyi göstermesi
 C) Kuzey Yarım Küre'de uçak rotalarının sağa sapması
 D) Sürekli rüzgârların, uçakların rotalarını etkilemesi
 E) Uçuş rotalarının Dünya'nın manyetik alanından etkilenmesi

(2012 LYS 3)

1. Dünya'nın kendi eksenini çevresindeki hareketini batıdan doğuya doğru yapması, bir yerin doğusunda bulunan yerlerde Güneş'in daha erken doğmasına ve daha erken batmasına neden olur.

Buna göre, yukarıdaki haritada verilen kentlerin hangisinde yıl boyunca Güneş **en erken** batar?

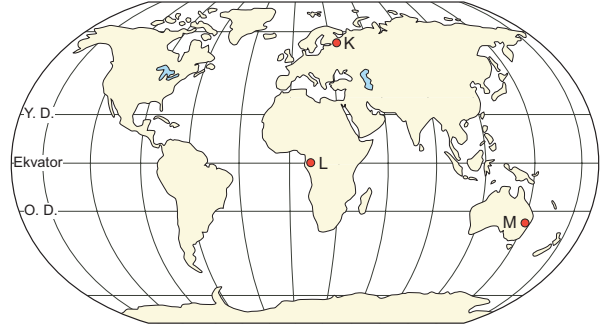
- A) Pekin B) Kahire C) Londra
D) Moskova E) New York
2. $47^\circ - 54^\circ$ Kuzey enlemlerinde yer alan Almanya'da kış mevsimi yaşanırken, $34^\circ - 47^\circ$ Güney enlemlerinde yer alan Yeni Zelanda'da yaz mevsimi yaşanmaktadır. Bu ülkelerde aynı anda farklı mevsimlerin yaşanmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Ekvator'a uzaklıklarının farklı olması
B) Dünya'nın eksen eğikliği
C) Yüz ölçümlerinin farklı olması
D) Bulunduğu enlemlerin çizgisel hızlarının farklı olması
E) Dünya'nın yörüngedeki hızının farklı olması

3. Dünya kendi eksenini etrafında batıdan doğuya doğru hareket eder.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun kanıtı olarak gösterilebilir?

- A) Rüzgârların sapmaya uğraması
B) Kutuplarda yer çekiminin fazla olması
C) Gece ve gündüzün ardanlanması
D) Güneş'in önce doğuda doğması
E) Günlük sıcaklık farklarının oluşması

4.

Yukarıdaki haritada işaretli K, L ve M merkezlerinde;

- I. M'de öğle vaktinin her zaman en erken yaşandığı
- II. Haziran ayında K'deki gündüz uzunluğunun L'den fazla olduğu
- III. Aralık ayında K'de kış yaşanırken M'de yaz mevsimi yaşandığı
- IV. M'nin yaz mevsimi süresinin K'den daha kısa sürdüğü belirlenmiştir.

Yukarıdaki durumlardan hangilerinin ortaya çıkmasında Yer'in eksen eğikliğinin etkili olduğu **söylenemez**?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5.

- I. durum : Dünya, Güneş çevresindeki hareketini elips bir yörüngede 365 gün 6 saatte tamamlar.
- II. durum : Dünya, elips yörüngede hareket ederken Ekvator düzlemi ile yörünge düzlemi arasında $23^\circ 27'$ lık bir açı farkı bulunur.

Aşağıdakilerden hangisi I. ve II. durumların ortak sonucu olarak ortaya **çıkmamıştır**?

- A) Mevsim sürelerinin her iki yarımkürede farklı olması
B) Gündönümü ve ekinoks tarihlerinin ortaya çıkması
C) Gece ve gündüz sürelerinin değişmesi
D) Cisimlerin tam öğle vakti gölge boylarının sürekli değişmesi
E) Ekvator'un başlangıç paraleli olması

6.

- I. Gölge boylarının Ekvator'dan kutuplara doğru uzaması
- II. Sürekli rüzgârların Güney Yarımküre'de hareket yönünün soluna doğru sapması
- III. Doğuda Güneş'in erken doğup, erken batması
- IV. Yer çekiminin kutuplara doğru artması

Yukarıda verilenlerden hangilerinin ortaya çıkmasında Dünya'nın günlük hareketinin yönü etkili olmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7. Norveç'in kuzey kesimlerinde, kış ayları içinde 67 gün tam bir karanlık, yaz aylarında ise 77 gün tam bir aydınlık durumu söz konusudur. Örneğin $66^{\circ}33'$ Kuzey enleminin yaklaşık 400 km kuzeyinde yer alan Tromsø (Norveç) kentinde 21 Haziran'da, Gece Yarısı Güneşi'ni selamlamak için çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinliklere dünyanın dört bir yanından gelen turistler, sürekli tepede duran Güneş'in altında, bitmek bilmeyen günün tadını çıkarırlar.

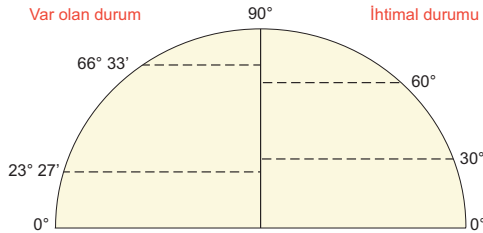
Yukarıdaki durum ve bu durumu ortaya çıkartan neden ile ilgili,

- Norveç'in kutup kuşağı içinde toprakları bulunmaktadır.
- 21 Haziran'da yaşanan durumun ortaya çıkmasında eksen eğikliği ve Dünya'nın Güneş etrafındaki hareketi birlikte etkili olmuştur.
- Aralık, ocak ve şubat ayları boyunca Güneş'in hiç doğmadığı gün sayısı fazladır.

yargılarından hangilerinin doğru olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

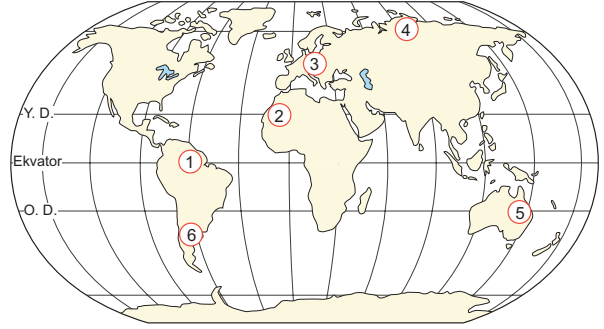
8. Aşağıdaki şekilde eksen eğikliğinin var olan durumu ile açısız bir değişimin yaşanması ihtimalinde ortaya çıkabilecek durum gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi şekilden çıkarılabilecek bir yargı değildir?

- İhtimal durumunda eksen eğikliği artmıştır.
- Var olan durumda Kutup Kuşağı daha dardır.
- İhtimal durumunda Türkiye'de yaz sıcaklıkları azalacaktır.
- İhtimal durumunda Türkiye'de gece - gündüz süreleri arasındaki fark artacaktır.
- İhtimal durumunda aydınlanma çizgisi, var olan duruma göre daha geniş enlem aralığında hareket edecektir.

9. Aşağıdaki dünya haritası üzerinde bazı merkezler numaralandırılarak gösterilmiştir.

Haritada yerleri gösterilen merkezlerin yaşadığı durumlar ve nedenleriyle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- Aynı tarihte 3 ile 6'nın farklı mevsimleri yaşıyor olmasının nedeni eksen eğikliğidir.
- 5 ile gösterilen merkezde her gün güneşin diğerlerinden önce doğuyor olmasının nedeni Dünya'nın ekseni çevresindeki hareketinin yönüdür.
- 1'in bulunduğu enlemden noktaların saatte 1670 km hız ile dönüyor olmasının nedeni Dünya'nın ekseni çevresindeki hareketidir.
- 2 ve 4'te yıl boyunca öğle vakitlerinde cisimlerin gölge boyalarının farklı olmasının nedeni yörüngenin şeklidir.
- Aynı Yarım Küre'de yer almalarına rağmen 6'da mevsim kavramının olup 5'te olmamasının nedeni eksen eğikliğidir.

10. Aşağıdakilerden hangisi, Dünya'nın Güneş etrafındaki yörüngesinin elips şeklinde olmasının bir sonucudur?

- Kuzey Yarım Küre'de yaz mevsiminin daha uzun sürmesi
- Ankara'nın ekinoks tarihlerinde güneş ışınlarını aynı açı ile alması
- Güney Yarım Küre'de kış mevsiminin daha ılıman yaşanması
- İstanbul'da gece ve gündüz sürelerinin yıl içinde uzayıp kısalması
- Kutup noktalarında 6 ay gündüz ve 6 ay gece yaşanması

(2017 LYS 4)